

Mariusz SZCZEPANOWSKI

Instytut Historii Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie

Współczesne wizerunki napieczętne parafii częstochowskich

Posiadanie pieczęci parafialnej jest jednym z wymogów stawianych przez *Kodeks prawa kanonicznego*. Dokument ten obliguje parafię do jej posiadania. Wszystkie akty prawne oraz wydawane przez kancelarię parafialną zaświadczenia, oprócz tego, że są sygnowane przez proboszcza lub osobę przez niego wydelegowaną, muszą być również zaopatrzone w pieczęć danej parafii¹. Pierwsze pieczęcie parafialne pojawiły się w XVII wieku. Do tego okresu używane były pieczęcie kościoła albo plebana². Obecnie istnieją dwa rodzaje pieczęci parafialnych. Pierwszym z nich jest pieczęć okrągła³, służąca do uwierzytelniania dokumentów, na których się znajduje. Drugi rodzaj to pieczęć podłużna, czyli informacyjna⁴.

Celem niniejszego opracowania jest omówienie współczesnych wizerunków napieczętnych znajdujących się na pieczęciach okrągłych parafii częstochowskich. W tym celu wykorzystana została Międzynarodowa Karta Opisu Sfragistycznego⁵. Jednakże z racji omawiania jedynie wizerunku napieczętnego – zacierpnięto z niej następujące elementy: 1. właściciel pieczęci⁶, 2. forma⁷, 3. wymiary, 4. legenda⁸, 5. opis wyobrażenia.

¹ Kodeks prawa kanonicznego z dnia 9 kwietnia 1983 r., Kan. 535 § 3, Warszawa 1984.

² M. Gumowski, *Sfragistyka polska. Pieczęcie kościelne*, [w:] *Sfragistyka*, opr. M. Gumowski, M. Haisig, S. Mikucki, Warszawa 1960, s. 217.

³ Istnieją również pieczęcie owalne, obecnie jednak rzadziej stosowane. W przypadku współczesnych pieczęci parafii częstochowskich nie ma ani jednego takiego przypadku. Przy każdym jednak opisie podawany jest kształt pieczęci.

⁴ www.synod.diecezja.legnica.pl/KSIEGA/TOMI/19-I10.pdf [dostęp: 15.02.2016].

⁵ www.adacta.archiwa.net/file/sceaux/m_karta_op03.pdf [dostęp: 15.02.2016].

⁶ Jest nim konkretna parafia.

⁷ Kształt pieczęci.

⁸ W niniejszym opracowaniu zaprezentowany został napis, jaki jest umieszczony na konkretnej pieczęci, oraz miejsce jego położenia na tej pieczęci.

Z tych również względów zrezygnowano z wykorzystania tabeli zawartej we wspomnianej Międzynarodowej Karcie Opisu Sfragistycznego. Pominięta została również datacja, ponieważ omawiane pieczęcie są aktualnie używane. Nie są też związane z tematem dokumenty, na których pieczęcie te są umieszczane.

Wszystkie omawiane w niniejszym artykule wizerunki napieczęte zostały podzielone na dwie grupy. Pierwszą z nich stanowią te, na których jest odniesienie do wezwania parafii, takie jak wizerunek jej patrona, jego atrybut czy motyw związany z wydarzeniem będącym wezwaniem parafii.

W tym miejscu należy dodać, że spośród pięćdziesięciu trzech⁹ częstochowskich parafii najwięcej jest poświęconych świętym, bo aż trzydzieści cztery. Kolejną liczną grupą są te, które w swoim wezwaniu odnoszą się do Najświętszej Maryi Panny, Jej przymiotów i wydarzeń z Nią związanych – jest ich osiem. Oprócz nich należy jeszcze wspomnieć archikatedralną parafię pw. Świętej Rodziny, której to Najświętsza Dziewica jest członkiem. Kolejne pięć odnosi się w swych wezwaniach do wydarzeń biblijnych, po dwie do przymiotów Boga i osoby Jezusa Chrystusa i jedna do wydarzeń z historii Kościoła¹⁰.

Druga grupa wizerunków napieczętych to te, na których nie ma wyobrażenia nawiązującego bezpośrednio do wezwania danej parafii, a jedynie motyw krzyża.

Opisy sporządzone są w porządku chronologicznym¹¹, związanym z czasem powstania danej parafii. Ponadto obie wyżej wspomniane grupy zostały omówione osobno. W przypadku równoczesnego używania przez parafię dwóch pieczęci, w niniejszym opracowaniu omawiana jest nowsza, a w przypadku ich równoczesnego powstania – ta, która zawiera pełniejsze informacje.

W okólniku Kurii Metropolitalnej w Częstochowie z maja 2009 roku znalazła się informacja dla proboszczów, by wykonali oni nowe pieczęcie parafialne, zarówno okrągłe, jak i podłużne. W otoku pieczęci okrągłej miała znaleźć się pełna nazwa parafii, w środku zaś religijny emblemat. Nazwa „rzymskokatolicka” miała być zastąpiona nazwą „katolicka”. Pieczęć miała być odbijana w czerwonym tuszu¹².

Zmiana nazwy była spowodowana tym, że w prawodawstwie polskim nie było określenia „rzymskokatolicka”¹³. Nastąpiło to wskutek podpisania i ratyfikacji Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską¹⁴ oraz uchwalenia Ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczpo-

⁹ 52 parafie terytorialne i jedna parafia personalna (Personalna Parafia Akademicka św. Ireneusza Biskupa i Męczennika)

¹⁰ *Archidiecezja Częstochowska. Katalog 2011*, Częstochowa 2012, s. 177.

¹¹ W celu ustalenia chronologii powstawania częstochowskich parafii posłużono się publikacją: *Archidiecezja Częstochowska. Katalog 2011* oraz artykułem: P. Wolnicki, *Zweryfikowane daty erekcji parafii Archidiecezji Częstochowskiej*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 2011, 7–9, s. 58–63.

¹² *Pieczęć Parafialna*, „Okólnik Kurii Metropolitalnej w Częstochowie” 2009, 5, s. 8–9.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Dz.U. z 1998 r., nr 51, poz. 318.

spolitej Polskiej¹⁵. W dokumentach tych, już na ich wstępie¹⁶, funkcjonuje pojęcie „Kościół Katolicki”, a nie „Kościół Rzymskokatolicki”¹⁷.

Poniżej przedstawione zostaną wizerunki napieczęte parafii częstochowskich, będące odciskami pieczęci pozostających w aktualnym użyciu.

Pieczenie parafii, których wizerunek nawiązuje do wezwania

1. Parafia św. Barbary

Pieczeń okrągła o średnicy 38 mm¹⁸

Napis otokowy: * PARAFIA KATOLICKA * w Częstochowie

Napis nad postacią: ŚWIĘTEJ BARBARY

Postać kobiety w długiej szacie¹⁹, w prawej ręce trzymającej kielich, a w lewej miecz. Nad głową aureola. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

2. Parafia św. Józefa Rzemieślnika

Pieczeń okrągła o średnicy 38 mm²⁰

Napis otokowy: *Parafia Katolicka św. Józefa Rzemieślnika w Częstochowie

Półpostać mężczyzny z brodą²¹, na prawej ręce trzymającego dziecko²², a w lewej kwiat lili. Dziecko swoją prawą rękę ma wzniesioną w geście błogosławieństwa. Obie postacie w aureolach. Na obrzeżu podwójny okrąg. Trzeci okrąg pomiędzy napisem otokowym a przedstawionymi postaciami.

3. Parafia Archikatedralna św. Rodziny

Pieczeń okrągła o średnicy 48 mm²³

¹⁵ Dz.U. z 1989 r., nr 29, poz. 154.

¹⁶ Dz.U. z 1989 r., nr 29, poz. 154, art. 1; Dz.U. z 1998 r., nr 51, poz. 318, wstęp.

¹⁷ Obecnie funkcjonują pieczęcie zarówno z napisem „katolicka”, jak i „rzymskokatolicka”. Mimo wspomnianych ustaw niektóre urzędy państwowe podawały w wątpliwość ważność pieczęci z napisem „katolicka”, z racji istnienia w Polsce kościoła polskokatolickiego i starokatolickiego. Niektóre parafie posiadają dwie pieczęcie. W dokumentach o charakterze państwowym stosowana jest pieczęć „rzymskokatolicka”, a wewnątrzkościelnych – „katolicka”. Są to jednak nieliczne przypadki.

¹⁸ Kancelaria Parafii p.w. św. Barbary w Częstochowie, pieczęć: * PARAFIA KATOLICKA ŚWIĘTEJ BARBARY * w Częstochowie.

¹⁹ Św. Barbara.

²⁰ Kancelaria Parafii p.w. św. Józefa Rzemieślnika w Częstochowie, pieczęć: *Parafia Katolicka św. Józefa Rzemieślnika w Częstochowie.

²¹ Św. Józef.

²² Jezus Chrystus.

²³ Kancelaria Parafii Archikatedralnej p.w. Świętej Rodziny – Jezusa, Maryi i Józefa w Częstochowie, pieczęć: – Rzymskokatolicka Parafia Archikatedralna – w Częstochowie pw. Świętej Rodziny

Napis otokowy: – Rzymskokatolicka Parafia Archikatedralna – w Częstochowie

Napis pod rysunkiem: pw. Świętej Rodziny

Z lewej strony siedząca postać kobiety²⁴, z prawej siedząca postać mężczyzny²⁵, w środku stojąca postać młodzieńca²⁶. Wszystkie postacie w długich szatach. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg rozdziela napis otokowy od postaci i napisu pod nimi.

4. Parafia Podwyższenia Krzyża Świętego²⁷

Pieczęć okrągła o średnicy 37 mm²⁸

Napis otokowy: *PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA* (bliżej obrzeża) Podwyższenia Krzyża św. (poniżej poprzedniego) w Częstochowie

Krzyż łaciński ozdobiony po bokach dodatkowymi, nieznacznie krótszymi od ramion, cienkimi liniami. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg pomiędzy napisem otokowym a krzyżem.

5. Parafia św. Antoniego z Padwy

Pieczęć okrągła o średnicy 40 mm²⁹

Napis otokowy: * RZYMSKOKATOLICKA PARAFIA ŚW. ANTONIEGO PADEWSKIEGO * W CZĘSTOCHOWIE

Półpostać mężczyzny w habicie franciszkańskim³⁰, trzymającego na rękach przytulone do niego dziecko³¹. Obydwie postacie w aureolach. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg pomiędzy napisem a przedstawionymi postaciami.

6. Parafia Przemienienia Pańskiego

Pieczęć okrągła o średnicy 38 mm³²

Napis otokowy: +Parafia Katolicka p.w. Przemienienia Pańskiego+ w Częstochowie

W centrum postać mężczyzny z brodą w aureoli³³, w długiej szacie z rozkrzyżowanymi rękami, po każdej ze stron klęcząca męska postać³⁴.

²⁴ Najświętsza Maryja Panna.

²⁵ Św. Józef.

²⁶ Jezus Chrystus.

²⁷ Pieczęć Parafii p.w. Podwyższenia Krzyża Św., pomimo że na emblemacie pieczęci znajduje się jedynie symbol krzyża, to w tym jedynym przypadku jest to odniesienie do wezwania parafii. Stąd umieszczenie jej w tej grupie.

²⁸ Kancelaria Parafii p.w. Podwyższenia Krzyża św. w Częstochowie, pieczęć: *PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA* Podwyższenia Krzyża św. w Częstochowie.

²⁹ Kancelaria Parafii p.w. św. Antoniego z Padwy w Częstochowie, pieczęć: * RZYMSKOKATOLICKA PARAFIA ŚW. ANTONIEGO PADEWSKIEGO * W CZĘSTOCHOWIE.

³⁰ Św. Antoni z Padwy.

³¹ Jezus Chrystus.

³² Kancelaria Parafii p.w. Przemienienia Pańskiego w Częstochowie, pieczęć: +Parafia Katolicka p.w. Przemienienia Pańskiego+ w Częstochowie.

³³ Jezus Chrystus.

³⁴ Mojżesz i Eliasz.

7. Parafia św. Teresy od Dzieciątka Jezus

Pieczęć okrągła o średnicy 42 mm³⁵

Napis otokowy: *PARAFIA ŚW. TERESY OD DZIECIĄTKA JEZUS* CZĘSTOCHOWA

Półpostać zakonnicy w habitie karmelitańskim³⁶, trzymającej w prawej ręce bukiet róż a w lewej krzyż. Nad głową aureola. Na obrzeżu okrąg.

8. Parafia św. Jakuba Apostoła

Pieczęć okrągła o średnicy 39 mm³⁷

Napis otokowy: +PARAFIA KATOLICKA p.w. Św. JAKUBA Ap.+ w Częstochowie

Postać mężczyzny zwróconego w lewo, ubranego w długą szatę, trzymającego w prawej ręce laskę pasterską. Nad głową aureola z krzyżem. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg rozdziela napis i postać.

9. Parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa

Pieczęć okrągła o średnicy 49 mm³⁸

Napis otokowy: *Parafia Najśw. Serca Pana Jezusa* Częstochowa – Stradom

Półpostać mężczyzny z brodą, z otwartym sercem w koronie ciemniowej, wskazywanym przez dłonie. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

10. Parafia św. Apostołów Piotra i Pawła

Pieczęć okrągła o średnicy 39 mm³⁹

Napis otokowy: +Parafia Katolicka p.w. Św. Ap. Piotra i Pawła+ w Częstochowie

Dwa skrzyżowane klucze⁴⁰ oraz miecz⁴¹ skierowany ostrzem w dół. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

11. Parafia Miłosierdzia Bożego

Pieczęć okrągła o średnicy 40 mm⁴²

Napis otokowy: PARAFIA p.w. MIŁOSIERDZIA BOŻEGO w Częstochowie

³⁵ Kancelaria Parafii p.w. św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Częstochowie, pieczęć: *PARAFIA ŚW. TERESY OD DZIECIĄTKA JEZUS* CZĘSTOCHOWA.

³⁶ Św. Teresa od Dzieciątka Jezus.

³⁷ Kancelaria Parafii p.w. św. Jakuba Apostoła w Częstochowie, pieczęć: +PARAFIA KATOLICKA p.w. Św. JAKUBA Ap.+ w Częstochowie.

³⁸ Kancelaria Parafii p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Częstochowie, pieczęć: *Parafia Najśw. Serca Pana Jezusa* Częstochowa – Stradom.

³⁹ Kancelaria Parafii p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Częstochowie, pieczęć: +Parafia Katolicka p.w. Św. Ap. Piotra i Pawła+ w Częstochowie.

⁴⁰ Atrybut św. Piotra Apostoła.

⁴¹ Jeden z atrybutów św. Pawła Apostoła.

⁴² Kancelaria Parafii p.w. Miłosierdzia Bożego w Częstochowie, pieczęć: PARAFIA p.w. MIŁOSIERDZIA BOŻEGO w Częstochowie.

Postać mężczyzny z brodą⁴³, z uniesioną prawą ręką w geście błogosławieństwa, a lewą położoną na sercu, z którego wypływają dwa strumienie. Z prawej strony postaci napis: Jezu ufam Tobie. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

12. Parafia św. Andrzeja Boboli

Pieczęć okrągła o średnicy 38 mm⁴⁴

Napis otokowy: +PARAFIA ŚW. ANDRZEJA BOBOLI – CZĘSTOCHOWA

Półpostać mężczyzny w aureoli⁴⁵, w lewej ręce trzymającego krzyż. Na obrzeżu podwójny okrąg, trzeci okrąg oddziela napis od postaci.

13. Parafia NMP Zwycięskiej

Pieczęć okrągła o średnicy 35 mm⁴⁶

Napis otokowy: * Rzym.-Kat. Parafia p.w. Matki Bożej Zwycięskiej w Częstochowie

Stylizowana postać Maryi z Obrazu NMP Częstochowskiej⁴⁷. Na obrzeżu podwójny okrąg.

14 Parafia św. Judy Tadeusza

Pieczęć okrągła o średnicy 38 mm⁴⁸

Napis otokowy: * PIECZĘĆ KATOLICKIEGO KOŚCIOŁA PARAF. ŚW JUDY TADEUSZA AP. * W CZĘSTOCHOWIE

Półpostać mężczyzny z brodą⁴⁹, trzymającego w lewej ręce obraz Chrystusa, a w prawej pałkę. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

15. Parafia św. Wojciecha

Pieczęć okrągła o średnicy 37 mm⁵⁰

Napis otokowy: + PARAFIA + RZYM +KATOL + ŚW + WOJCIECHA + BM

⁴³ Jezus Chrystus.

⁴⁴ Kancelaria Parafii p.w. św. Andrzeja Boboli w Częstochowie, pieczęć: +PARAFIA ŚW. ANDRZEJA BOBOLI – CZĘSTOCHOWA.

⁴⁵ Św. Andrzej Bobola.

⁴⁶ Kancelaria Parafii p.w. NMP Zwycięskiej w Częstochowie, pieczęć: * Rzym.-Kat. Parafia p. w. Matki Bożej Zwycięskiej w Częstochowie.

⁴⁷ Obraz NMP Częstochowskiej znajduje się w Kaplicy Cudownego Obrazu przy klasztorze Ojców Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie. Przywieziony został tu przez księcia Władysława Opolczyka, według różnych źródeł w 1382 lub 1384 r. Przedstawia typ hodegetria, tzn. Maryja wskazująca na Jezusa. Na policzku NMP z obrazu jasnogórskiego widoczne są cięte rysy – ślady po profanacji obrazu z roku 1430. Wszystkie jego kopie oraz stylizacje posiadają te rysy, które stanowią jedną z jego cech charakterystycznych.

⁴⁸ Kancelaria Parafii p.w. św. Judy Tadeusza w Częstochowie, pieczęć: * PIECZĘĆ KATOLICKIEGO KOŚCIOŁA PARAF. ŚW JUDY TADEUSZA AP. * W CZĘSTOCHOWIE.

⁴⁹ Św. Juda Tadeusz.

⁵⁰ Kancelaria Parafii p.w. św. Wojciecha w Częstochowie, pieczęć: + PARAFIA + RZYM +KATOL + ŚW + WOJCIECHA + BM W CZĘSTOCHOWIE.

Napis pod rysunkiem: W CZĘSTOCHOWIE

Głowa mężczyzny w mitrze⁵¹, zwrócona w lewo, otoczona promieniami. Napisy wykonane piśmem ozdobnym, brak okręgów na obrzeżu i w środku.

16. Parafia św. Franciszka z Asyżu

Pieczczę okrągłą o średnicy 30 mm⁵²

Napis otokowy: Parafia Katolicka P.W. św. Franciszka z Asyżu Częstochowa

Popiersie mężczyzny w habicie franciszkańskim⁵³, z wygoloną tonsurą, otoczona promieniami. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg pomiędzy napisem a postacią.

17. Parafia NMP Królowej Polski

Pieczczę okrągłą o średnicy 39 mm⁵⁴

Napis otokowy: *PARAFIA KATOLICKA p.w. KRÓLOWEJ POLSKI* W CZĘSTOCHOWIE

Stylizowana litera M z koroną. Wewnątrz litery, po lewej stronie – blizny jak na obliczu Maryi z obrazu jasnogórskiego. Brak okręgu na obrzeżu.

Fot. 1. Pieczęć Parafii NMP Królowej Polski (fot. Autora)

18. Parafia św. Stanisława Biskupa

Pieczczę okrągłą o średnicy 39 mm⁵⁵

Napis otokowy: * Parafia Katolicka św. Stanisława BM * w Częstochowie

⁵¹ Św. Wojciech.

⁵² Kancelaria Parafii p.w. św. Franciszka z Asyżu w Częstochowie, pieczęć: Parafia Katolicka P.W. św. Franciszka z Asyżu Częstochowa.

⁵³ Św. Franciszek z Asyżu.

⁵⁴ Kancelaria Parafii p.w. NMP Królowej Polski w Częstochowie, pieczęć: *PARAFIA KATOLICKA p.w. KRÓLOWEJ POLSKI* W CZĘSTOCHOWIE.

⁵⁵ Kancelaria Parafii p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Częstochowie, pieczęć: * Parafia Katolicka św. Stanisława BM * w Częstochowie.

Mitra z krzyżem oraz skrzyżowane w kształt litery „x” krzyż i pastorał⁵⁶. Na obrzeżu podwójny okrąg.

19. Parafia NMP Wspomożycielki Wiernych

Pieczęć okrągła o średnicy 37 mm⁵⁷

Napis otokowy: *Rzym. – Katol. Paraf. p.w. N.M.P. Wspomożycielki Wiernych w Częstochowie

Postać kobiety w koronie⁵⁸, ubranej w długą suknię, trzymającej na lewej ręce dziecko w koronie⁵⁹, a w prawej berło. Nad głową kobiety aureola z gwiazd. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

20. Parafia św. Jadwigi Królowej

Pieczęć okrągła o średnicy 38 mm⁶⁰

Napis otokowy: *Parafia Katolicka Św. Jadwigi Królowej* w Częstochowie

Półpostać kobiety w koronie⁶¹, ubranej w płaszcz z gronostajami, w prawej ręce trzymającej berło, a w lewej jabłko. Na obrzeżu podwójny okrąg.

21. Parafia św. Jacka

Pieczęć okrągła o średnicy 35 mm⁶²

Napis otokowy: *Rzym – Kat. Parafia św. Jacka* w Częstochowie

Półpostać mężczyzny w habicie dominikańskim⁶³, zwróconego w prawą stronę, z przewieszoną przez ramię stulą, trzymającego w lewej ręce figurkę Maryi z Dzieciątkiem, a w prawej monstrancję. Na obrzeżu pojedynczy okrąg, drugi okrąg rozdziela napisy i postać świętego.

22. Parafia św. Urszuli Ledóchowskiej

Pieczęć okrągła o średnicy 38 mm⁶⁴

Napis otokowy: ∇Rzymskokatolicka Parafia p.w. Św. Urszuli Ledóchowskiej∇ w Częstochowie

Popiersie kobiety w habicie zakonnym⁶⁵. Na głowie czepek. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

⁵⁶ Atrybuty św. Stanisława Biskupa i Męczennika.

⁵⁷ Kancelaria Parafii p.w. NMP Wspomożycielki Wiernych w Częstochowie, pieczęć: *Rzym. – Katol. Paraf. p.w. N.M.P. Wspomożycielki Wiernych w Częstochowie.

⁵⁸ Najświętsza Maryja Panna.

⁵⁹ Jezus Chrystus.

⁶⁰ Kancelaria Parafii p.w. św. Jadwigi Królowej w Częstochowie, pieczęć: *Parafia Katolicka Św. Jadwigi Królowej* w Częstochowie.

⁶¹ Św. Jadwiga Królowa.

⁶² Kancelaria Parafii p.w. św. Jacka w Częstochowie, pieczęć: *Rzym – Kat. Parafia św. Jacka* w Częstochowie.

⁶³ Św. Jacek Odrowąż.

⁶⁴ Kancelaria Parafii p.w. św. Urszuli Ledóchowskiej w Częstochowie, pieczęć: ∇Rzymskokatolicka Parafia p.w. Św. Urszuli Ledóchowskiej∇ w Częstochowie.

⁶⁵ Św. Urszula Ledóchowska.

23. Parafia św. Maksymiliana Kolbe

Pieczęć okrągła o średnicy 40 mm⁶⁶

Napis otokowy: *RZYMSKOKATOLICKA PARAFIA pw. św. M. KOLBE* w CZE-
STOCHOWIE

Popiersie mężczyzny w okularach, we franciszkańskim habicie⁶⁷. Na obrzeżu podwójny okrąg.

24. Parafia św. Jana Kantego

Pieczęć okrągła o średnicy 37 mm⁶⁸

Napis otokowy: *PARAFIA KATOLICKA Św. JANA KANTEGO* w Częstochowie

Półpostać mężczyzny z brodą, zwróconego w lewo, trzymającego w prawej dłoni pióro, a w prawej księgę. Nad głową aureola. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

25. Parafia Nawiedzenia NMP

Pieczęć okrągła o średnicy 40 mm⁶⁹

Napis otokowy: * RZYM.-KAT. PARAFIA NAWIEDZENIA N.M.P. * CZE-
STOCHOWA (pierwszy rząd), MAGNIFICAT ANIMA MEA DOMINUM⁷⁰ (drugi rząd)

Dwie postacie kobiece w aureolach ubrane w długie szaty. Postać z lewej w pozycji stojącej⁷¹, postać z prawej – w klęczącej⁷². Obie zwrócone w swoją stronę. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg pomiędzy napisem a emblematem.

26. Parafia Nawrócenia Świętego Pawła

Pieczęć okrągła o średnicy 36 mm⁷³

Napis otokowy: *** PARAFIA KATOLICKA NAWRÓCENIA ŚW. PAWŁA AP.

Napis pod rysunkiem: w Częstochowie

Krzyż łaciński, którego ramiona stanowią po dwie równoległe linie. Od dołu z prawej strony krzyż połączony jest łukiem z dużą literą „P”. Na obrzeżu pojedynczy okrąg, drugi okrąg pomiędzy emblematem a napisem otokowym, przerwany od dołu przez napis „w Częstochowie”, który jest dopełnieniem tego okręgu.

⁶⁶ Kancelaria Parafii p.w. św. Maksymiliana Kolbe w Częstochowie, pieczęć: *RZYMSKOKATOLICKA PARAFIA pw. św. M. KOLBE* w CZE-
STOCHOWIE.

⁶⁷ Św. Maksymilian Kolbe.

⁶⁸ Kancelaria Parafii p.w. św. Jana Kantego w Częstochowie, pieczęć: *PARAFIA KATOLICKA Św. JANA KANTEGO* w Częstochowie.

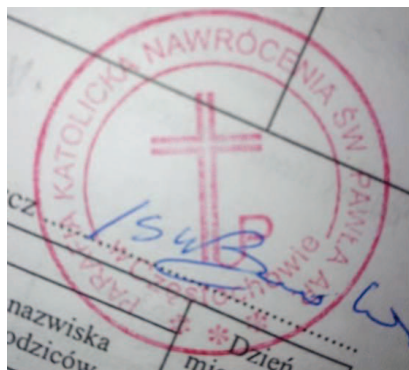
⁶⁹ Kancelaria Parafii p.w. Nawiedzenia NMP w Częstochowie, pieczęć: * RZYM.-KAT. PARAFIA NAWIEDZENIA N.M.P. * CZE-
STOCHOWA.

⁷⁰ Wielbi dusza moja Pana (Łk 1, 46b).

⁷¹ Najświętsza Maryja Panna.

⁷² Św. Elżbieta.

⁷³ Kancelaria Parafii p.w. Nawrócenia Świętego Pawła w Częstochowie, pieczęć: PARAFIA KATOLICKA NAWRÓCENIA ŚW. PAWŁA AP. w Częstochowie.

Fot. 2. Pieczęć Parafii Nawrócenia Świętego Pawła (fot. Autora)

27. Parafia Niepokalanego Poczęcia NMP

Pieczęć okrągła o średnicy 39 mm⁷⁴

Napis otokowy: PARAFIA NIEPOKALANEGO POCZĘCIA N. M. P. CZĘSTOCHOWA

Postać kobiety z rozłożonymi rękami⁷⁵, w długim płaszczu, stojąca na kuli ziemskiej, deptająca węża. Nad głową aureola z gwiazd. Po lewej stronie postaci, na wysokości głowy, herb zakonu franciszkanów – skrzyżowane ręce Chrystusa i św. Franciszka, a ponad nimi krzyż. Na obrzeżu okrąg uformowany ze sznura z węzłami. Drugi, nieregularny okrąg pomiędzy napisem otokowym a emblematem.

28. Parafia NMP z Góry Karmel

Pieczęć okrągła o średnicy 39 mm⁷⁶

Napis otokowy: +PARAFIA KATOLICKA p.w. Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel+ Częstochowa

Ukoronowana postać kobieca zasiadająca na tronie⁷⁷, trzymająca na lewej ręce dziecko⁷⁸, a w prawej szkaplerz. Aureole obydwu postaci są połączone. Wokół wieniec z dwunastu gwiazd. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg pomiędzy napisem otokowym a wizerunkiem.

29. Parafia św. Floriana

Pieczęć okrągła o średnicy 37 mm⁷⁹

Napis otokowy: Rzym. Kat Parafia Św. Floriana M. w Częstochowie

⁷⁴ Kancelaria Parafii p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Częstochowie, pieczęć: PARAFIA NIEPOKALANEGO POCZĘCIA N. M. P. CZĘSTOCHOWA.

⁷⁵ Najświętsza Maryja Panna.

⁷⁶ Kancelaria Parafii p.w. NMP z Góry Karmel w Częstochowie, pieczęć: +PARAFIA KATOLICKA p.w. Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel+ Częstochowa.

⁷⁷ Najświętsza Maryja Panna.

⁷⁸ Jezus Chrystus.

⁷⁹ Kancelaria Parafii p.w. św. Floriana w Częstochowie, pieczęć: Rzym. Kat Parafia Św. Floriana M. w Częstochowie.

Półpostać mężczyzny w stroju rzymskiego legionisty⁸⁰, trzymającego w lewej ręce krzyż, a w prawej dzban. Na obrzeżu podwójny okrąg. Pomiędzy napisem otokowym a postacią pojedynczy okrąg.

30. Parafia św. Andrzeja Świerada i Benedykta

Pieczęć okrągła o średnicy 38 mm⁸¹

Napis otokowy: * PARAFIA KATOLICKA p.w. Św. Andrzeja Świerada i Benedykta *

Napis pod rysunkiem: w Częstochowie

W centrum krzyż. Po obu stronach krzyża dwie półpostacie mężczyzn z brodą, w habitach. Mężczyzna z lewej strony trzyma w lewej ręce laskę⁸², mężczyzna z prawej strony trzyma w lewej ręce krzyż⁸³. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg, przzerwany u dołu przez napis „w Częstochowie”, oddziela napis otokowy od postaci.

31. Parafia św. Jana z Dukli

Pieczęć okrągła o średnicy 40 mm⁸⁴

Napis otokowy: – Parafia Katolicka p.w. św. Jana z Dukli – w Częstochowie

Półpostać mężczyzny w habitie franciszkańskim⁸⁵, trzymająca w rękach krzyż. Na obrzeżu podwójny okrąg.

32. Parafia NMP Częstochowskiej

Pieczęć okrągła o średnicy 29 mm⁸⁶

Napis otokowy: *PARAFIA RZYM.-KAT. NMP CZĘSTOCHOWSKIEJ* CZĘSTOCHOWA

Stylizowana postać Maryi z Obrazu NMP Częstochowskiej⁸⁷. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg oddziela napis otokowy od rysunku.

33. Parafia św. Jana Sarkandra

Pieczęć okrągła o średnicy 39 mm⁸⁸

Napis otokowy: +Parafia Katolicka p.w. Św. Jana Sarkandra KM+ w Częstochowie

⁸⁰ Św. Florian.

⁸¹ Kancelaria Parafii p.w. św. Andrzeja Świerada i Benedykta w Częstochowie, pieczęć: * PARAFIA KATOLICKA p.w. Św. Andrzeja Świerada i Benedykta w Częstochowie.

⁸² Św. Andrzej Świerad.

⁸³ Św. Benedykt.

⁸⁴ Kancelaria Parafii p.w. św. Jana z Dukli w Częstochowie, pieczęć: – Parafia Katolicka p.w. św. Jana z Dukli – w Częstochowie.

⁸⁵ Św. Jan z Dukli.

⁸⁶ Kancelaria Parafii p.w. NMP Częstochowskiej w Częstochowie, pieczęć: *PARAFIA RZYM.-KAT. NMP CZĘSTOCHOWSKIEJ* CZĘSTOCHOWA.

⁸⁷ Patrz przypis 47.

⁸⁸ Kancelaria Parafii p.w. św. Jana Sarkandra w Częstochowie, pieczęć: +Parafia Katolicka p.w. Św. Jana Sarkandra KM+ w Częstochowie.

Półpostać mężczyzny z brodą⁸⁹, zwrócona w lewo, trzymającego w rękach książeczkę i gałązkę palmową. Nad głową aureola. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

Fot. 3. Pieczęć Parafii św. Jana Sarkandra (fot. Autor)

34. Parafia św. Alberta Chmielowskiego

Pieczęć okrągła o średnicy 39 mm⁹⁰

Napis otokowy: * Rzym.-Kat. Parafia p.w. św. Brata Alberta Chmielowskiego * w Częstochowie

Krzyż łaciński, pod którym umieszczono napis ECCE HOMO⁹¹. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg oddziela napis otokowy od rysunku.

35. Parafia św. Kaspra del Bufalo

Pieczęć okrągła o średnicy 34 mm⁹²

Napis otokowy: + R.-K. PARAFIA św. KASPRA del BUFALO + CZĘSTOCHOWA

Półpostać mężczyzny w aureoli⁹³, z kielichem w prawej ręce. Za postacią wizerunek ukrzyżowanego Chrystusa. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg pomiędzy napisem otokowym a postacią.

36. Parafia Narodzenia Pańskiego

Pieczęć okrągła o średnicy 40 mm⁹⁴

⁸⁹ Św. Jan Sarkander.

⁹⁰ Kancelaria Parafii p.w. św. Alberta Chmielowskiego w Częstochowie, pieczęć: * Rzym.-Kat. Parafia p.w. św. Brata Alberta Chmielowskiego * w Częstochowie.

⁹¹ Tytuł obrazu namalowanego przez Adama Chmielowskiego, późniejszego św. Brata Alberta.

⁹² Kancelaria Parafii p.w. św. Kaspra del Bufalo, pieczęć: + R.-K. PARAFIA św. KASPRA del BUFALO + CZĘSTOCHOWA.

⁹³ Św. Kasper del Bufalo.

⁹⁴ Kancelaria Parafii p.w. Narodzenia Pańskiego w Częstochowie, pieczęć: * Rzymskokatolicka Parafia pw. Narodzenia Pańskiego w Częstochowie.

Napis otokowy: * Rzymskokatolicka Parafia pw. Narodzenia Pańskiego *

Napis pod emblematem: w Częstochowie

Niemowlę ubrane w pieluszkę, w aureoli⁹⁵. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg pomiędzy napisem otokowym a postacią.

37. Parafia Zesłania Ducha Świętego

Pieczęć okrągła o średnicy 37 mm⁹⁶

Napis otokowy: *Rzymskokatolicka Parafia p.w. Zesłania Ducha Świętego* w Częstochowie

Gołębica⁹⁷ w aureoli. Dookoła niej promienie. Na obrzeżu podwójny okrąg. Trzeci okrąg oddziela napis od wizerunku.

38. Parafia św. Kingi

Pieczęć okrągła o średnicy 40 mm⁹⁸

Napis otokowy: Rzymskokatolicka Parafia p.w. Św. Kingi Dziewicy w Częstochowie

Półpostać kobiety w koronie⁹⁹, ubrana w habit. Nad głową aureola. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

39. Parafia św. Faustyny Kowalskiej

Pieczęć okrągła o średnicy 38 mm¹⁰⁰

Napis otokowy: *Rzymskokatolicka Parafia p.w. Św. Faustyny Dziewicy* w Częstochowie

Półpostać kobiety w habitcie zakonnym Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia¹⁰¹, zwrócona w prawo. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

Pieczęcie parafii, na których umieszczony został motyw krzyża

1. Parafia św. Zygmunta.

Pieczęć okrągła o średnicy 36 mm¹⁰²

Napis otokowy: *Parafia Katolicka p.w. św. Zygmunta* w Częstochowie

---

⁹⁵ Jezus Chrystus.

⁹⁶ Kancelaria Parafii p.w. Zesłania Ducha Świętego w Częstochowie, pieczęć: *Rzymskokatolicka Parafia p.w. Zesłania Ducha Świętego w Częstochowie.

⁹⁷ Symbol Ducha Świętego.

⁹⁸ Kancelaria Parafii p.w. św. Kingi w Częstochowie, pieczęć: Rzymskokatolicka Parafia p.w. Św. Kingi Dziewicy w Częstochowie.

⁹⁹ Św. Kinga.

¹⁰⁰ Kancelaria Parafii p.w. św. Faustyny Kowalskiej w Częstochowie, pieczęć: *Rzymskokatolicka Parafia p.w. Św. Faustyny Dziewicy* w Częstochowie.

¹⁰¹ Św. Faustyna Kowalska.

¹⁰² Kancelaria Parafii p.w. św. Zygmunta w Częstochowie, pieczęć: Parafia Katolicka p.w. św. Zygmunta* w Częstochowie.

Krzyż łaciński okonturowany z treflowymi zakończeniami ramion. Na obrzeżu podwójny okrag. Trzeci okrag pomiędzy napisem otokowym a krzyżem.

Fot. 4. Pieczęć Parafii św. Zygmunta (fot. Autor)

2. Parafia Opatrzności Bożej

Pieczęć okrągła o średnicy 37 mm¹⁰³

Napis otokowy: * Parafia Katolicka p.w. Opatrzności Bożej * w Częstochowie

Krzyż łaciński podwójnie okonturowany. Na obrzeżu pojedynczy okrag. Drugi okrag pomiędzy napisem otokowym a krzyżem.

3. Parafia Niepokalanego Serca NMP

Pieczęć okrągła o średnicy 26 mm¹⁰⁴

Napis otokowy: Rzymsko-Kat. Paraf. p.w. Niep. Serca N.M.P.

Napis pod emblematem: w Częstochowie

Krzyż łaciński. Na obrzeżu pojedynczy okrag.

4. Parafia św. Stanisława Kostki

Pieczęć okrągła o średnicy 38 mm¹⁰⁵.

Napis otokowy: *PARAFIA KATOLICKA ŚW. STANISŁAWA KOSTKI* CZĘSTOCHOWA

Krzyż łaciński. Na obrzeżu pojedynczy okrag. Drugi okrag pomiędzy napisem otokowym a krzyżem.

¹⁰³ Kancelaria Parafii p.w. Opatrzności Bożej w Częstochowie, pieczęć: * Parafia Katolicka p.w. Opatrzności Bożej * w Częstochowie.

¹⁰⁴ Kancelaria Parafii p.w. Niepokalanego Serca NMP w Częstochowie, pieczęć: Rzymsko-Kat. Paraf. p.w. Niep. Serca N.M.P. w Częstochowie.

¹⁰⁵ Kancelaria Parafii p.w. św. Stanisława Kostki w Częstochowie, pieczęć: *PARAFIA KATOLICKA ŚW. STANISŁAWA KOSTKI* CZĘSTOCHOWA.

5. Parafia Wniebowstąpienia Pańskiego

Pieczęć okrągła o średnicy 29 mm¹⁰⁶

Napis otokowy: + Proboszcz Parafii Rzymsko-Kat. Wniebowstąpienia P. + W CZE-
STOCHOWIE

Krzyż łaciński z widoczną sylwetką ukrzyżowanego Chrystusa. Na obrzeżu podwójny
okrąg. Trzeci okrąg pomiędzy napisem otokowym a krzyżem.

6. Parafia św. Kazimierza Królewicza

Pieczęć okrągła o średnicy 28 mm

Napis otokowy: *Rzym.-Kat. Parafia św. Kazimierza w Częstochowie*

Krzyż łaciński. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

7. Parafia św. Elżbiety Węgierskiej

Pieczęć okrągła o średnicy 35 mm¹⁰⁷

Napis otokowy: RZYM.-KAT. PARAFIA św. Elżbiety Węg. Częstochowa

Stylizowany krzyż łaciński, ramiona którego stanowią trzy równoległe linie, z których
środkowe są dłuższe, a boczne krótsze, równej długości. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

8. Parafia św. Pierwszych Męczenników Polski

Pieczęć okrągła o średnicy 28 mm¹⁰⁸

Napis otokowy: Parafia Katolicka Św. Pierwszych Męczenników Polski w Częstochowie

Krzyż łaciński okonturowany. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

9. Parafia św. Jana Chrzciciela

Pieczęć okrągła o średnicy 35 mm¹⁰⁹

Napis otokowy: *Parafia Katolicka św. Jana Chrzciciela* w Częstochowie

Krzyż łaciński w formie rzutu przestrzennego. Na obrzeżu podwójny okrąg.

10. Parafia św. Rafała Kalinowskiego

Pieczęć okrągła o średnicy 35 mm¹¹⁰

Napis otokowy: – Rzym.-Katolicka Par. pw. św. Rafała Kalinowskiego KW – Częstochowa

¹⁰⁶ Kancelaria Parafii p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego w Częstochowie, pieczęć: + Proboszcz
Parafii Rzymsko-Kat. Wniebowstąpienia P. + W CZEŃSTOCHOWIE.

¹⁰⁷ Kancelaria Parafii p.w. św. Elżbiety Węgierskiej w Częstochowie, pieczęć: RZYM.-
KAT.PARAFIA św. Elżbiety Węg. Częstochowa.

¹⁰⁸ Kancelaria Parafii p.w. św. Pierwszych Męczenników Polski w Częstochowie, pieczęć: Parafia
Katolicka Św. Pierwszych Męczenników Polski w Częstochowie.

¹⁰⁹ Kancelaria Parafii p.w. św. Jana Chrzciciela w Częstochowie, pieczęć: *Parafia Katolicka św.
Jana Chrzciciela* w Częstochowie.

¹¹⁰ Kancelaria Parafii p.w. św. Rafała Kalinowskiego w Częstochowie, pieczęć: – Rzym.-
Katolicka Par. pw. św. Rafała Kalinowskiego KW – Częstochowa.

Krzyż grecki z treflowo zakończonymi ramionami. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

11. Parafia Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa

Pieczęć okrągła o średnicy 34 mm¹¹¹

Napis otokowy: Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa Cz-wa

Krzyż łaciński. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg pomiędzy napisem otokowym a krzyżem.

12. Parafia św. Jadwigi Śląskiej

Pieczęć okrągła o średnicy 34 mm¹¹²

Napis otokowy: * KATOLICKA PARAFIA ŚW. JADWIGI ŚLĄSKIEJ * W Częstochowie

Krzyż łaciński. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

13. Parafia św. Melchiora Grodzieckiego

Pieczęć okrągła o średnicy 37 mm¹¹³

Napis otokowy: * Rzymsko – Katolicka Parafia * w Częstochowie (pierwsza linia) Św. Melchiora K. M.

Krzyż łaciński. Na obrzeżu pojedynczy okrąg.

14. Parafia św. Ireneusza

Pieczęć okrągła o średnicy 39 mm¹¹⁴

Napis otokowy: PERSONALNA PARAFIA AKADEMICKA św. Ireneusza BM w Częstochowie

Krzyż łaciński. Na obrzeżu pojedynczy okrąg. Drugi okrąg pomiędzy napisem otokowym a krzyżem.

Zakończenie

Celem niniejszego opracowania było przedstawienie współczesnych wizerunków napieczętych parafii częstochowskich. Na emblematkach pieczęci można zauważyć zarówno postacie świętych, jak i przeróżne przedmioty, stanowiące ich atrybuty bądź związane z symboliką chrześcijańską.

¹¹¹ Kancelaria Parafii p.w. Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa w Częstochowie, pieczęć: Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa Cz-wa.

¹¹² Kancelaria Parafii p.w. św. Jadwigi Śląskiej w Częstochowie, pieczęć: * KATOLICKA PARAFIA ŚW. JADWIGI ŚLĄSKIEJ * W Częstochowie.

¹¹³ Kancelaria Parafii p.w. św. Melchiora Grodzieckiego w Częstochowie, pieczęć: * Rzymsko – Katolicka Parafia * w Częstochowie (pierwsza linia) Św. Melchiora K. M.

¹¹⁴ Kancelaria Parafii p.w. św. Ireneusza w Częstochowie, pieczęć: PERSONALNA PARAFIA AKADEMICKA św. Ireneusza BM w Częstochowie.

Spośród osób przedstawionych na wizerunkach napieczętnych parafii częstochowskich najczęściej, bo 13 razy, pojawia się postać Jezusa Chrystusa, 9 razy postać Najświętszej Maryi Panny i dwukrotnie św. Józefa. Pozostałe osoby pojawiają się raz. Najczęściej występującym motywem jest krzyż, który widnieje na 27 pieczęciach, czyli ponad połowie. Trzykrotnie pojawia się korona, dwukrotnie kielich, miecz, laska, mitra, berło i księga. Pozostałe przedmioty pojawiły się po razie. Nie uwzględniono w tym zestawieniu aureoli i habitów.

Pieczęcie parafii częstochowskich, zarówno współczesne, jak i te, które nie są już w użyciu, stanowią bogate źródło do badań sfragistycznych. Niniejszy artykuł jest pierwszym z planowanej przez autora serii dotyczącej częstochowskiej sfragistyki parafialnej.

Bibliografia

Opracowania, artykuły i strony www

- Archidiecezja Częstochowska Katalog 2011, Częstochowa 2012.
Dz.U. z 1989 r., nr 29, poz. 154.
Dz.U. z 1998 r., nr 51, poz. 318.
Gumowski M., Haisig M., Mikucki S., *Sfragistyka*, Warszawa 1960.
Kodeks prawa kanonicznego, Warszawa 1984.
Pieczęć parafialna, „Okólnik Kurii Metropolitalnej w Częstochowie” 2009, 5, s. 8–9.
Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, Poznań 2007.
Wolnicki P., *Zweryfikowane daty erekcji parafii Archidiecezji Częstochowskiej*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 2011, 7–9, s. 58–63.
www.adacta.archiwa.net/file/sceaux/m_karta_op03.pdf [dostęp 15.02.2016].
www.synod.diecezja.lagnica.pl/KSIEGA/TOMI/19-110.pdf [dostęp: 15.02.2016].

Współczesne pieczęcie częstochowskich parafii pod wezwaniem:

Miłosierdzia Bożego
Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa
Najświętszego Serca Pana Jezusa
Narodzenia Pańskiego
Nawiedzenia NMP
Nawrócenia Świętego Pawła
Niepokalanego Poczęcia NMP
Niepokalanego Serca NMP
NMP Częstochowskiej
NMP Królowej Polski
NMP Wspomożycielki Wiernych
NMP z Góry Karmel
NMP Zwycięskiej
Opatrzności Bożej
Podwyższenia Krzyża Świętego

Przemienienia Pańskiego
św. Alberta Chmielowskiego
św. Andrzeja Boboli
św. Andrzeja Świerada i Benedykta
św. Antoniego z Padwy
św. Apostołów Piotra i Pawła
św. Barbary
św. Benedykta, Jana, Mateusza, Izaaka i Krystyna – Pierwszych Męczenników Polski
św. Elżbiety Węgierskiej
św. Faustyny
św. Floriana
św. Franciszka z Asyżu
św. Ireneusza, Personalna Parafia Akademicka
św. Jacka
św. Jadwigi Królowej
św. Jadwigi Śląskiej
św. Jakuba Apostoła
św. Jana Chrzciciela
św. Jana Kantego
św. Jana Sarkandra
św. Jana z Dukli
św. Józefa Rzemieślnika
św. Judy Tadeusza
św. Kaspra del Bułalo
św. Kazimierza Królewicza
św. Kingi
św. Maksymiliana Marii Kolbego
św. Melchiora Grodzieckiego
św. Rafała Kalinowskiego
św. Rodziny – Jezusa, Maryi i Józefa, archikatedralna
św. Stanisław Kostki
św. Stanisława BM
św. Teresy od Dzieciątka Jezus
św. Urszuli Ledóchowskiej
św. Wojciecha
św. Zygmunta
Wniebowstąpienia Pańskiego
Zesłania Ducha Świętego

Contemporary emblematic seal images of Częstochowa parishes

Summary

The aim of this research paper is to present contemporary emblematic seal images of Częstochowa parishes. The images are divided into two groups. The first one contains the images that refer to the parish dedication. The second one contains the seals with a cross emblem. The people and the motifs most often occurring on the seals are also presented.

Keywords: Częstochowa, Catholic, parish, parish office, seal, sphragistics, saint.

Słowa kluczowe: Częstochowa, katolicki, parafia, kancelaria parafialna, pieczęć, sfragistyka, święty.